



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 11. oktoober 2022
(OR. en)

13077/22

AGRI 492
AGRIORG 98
WTO 179

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Kaubandusega seotud põllumajandusküsimused – <i>Arvamuste vahetus</i>

Pidades silmas põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 17.–18. oktoobri 2022. aasta istungit, edastatakse delegatsioonidele lisas arutelu ettevalmistamist toetav dokument eespool osutatud teemal.

Kaubandusega seotud põllumajandusküsimused

1. EL on põllumajandustoodetega kauplemisel oluline osaleja ning põllumajanduse ja kalanduse nõukogu arutab korrapäraselt praegust olukorda, sealhulgas kahe- ja mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste seisu. Kaubandust kui horisontaalset küsimust arutasid põllumajandusministrid viimati 2022. aasta jaanuaris ning pärast seda on ministrid arutanud ka konkreetsemaid küsimusi, mis on seotud näiteks WTO 12. ministrite konverentsi, G20 ja Ukrainaga toimuva kaubandusega. Käesolevas märkuses tehakse kokkuvõtte hiljutistest ja asjakohastest arengutest ning selle eesmärk on aidata ette valmistada ministrite arutelu.
2. Enne sõda oli Ukraina paljude põllumajandustoodete, sealhulgas päevalilleõli (50 % maailma ekspordist), maisi ja nisu üks maailma suurimaid eksportijaid. 90 % teravilja ja õliseemnete ekspordist läbis Ukraina Musta mere sadamaid. Venemaa agressioon ja nende sadamate blokaad muutsid ekspordi praktiliselt võimatuks, mistõttu tekkis oht, et miljoneid tonne teravilja läheb raisku ning järgmise saagikoristuse ajal napib ladustamisvõimsust. Solidaarsuskoridoride loomine ja ÜRO Musta mere teraviljaalgatus on võimaldanud Ukrainal septembri lõpuks ekspordida rohkem kui 18 miljonit tonni Ukraina teravilja, kaunvilju, õliseemneid ja töödeldud tooteid. Need kaks algatust ei konkureeri, vaid täiendavad üksteist, ning eeldatakse, et solidaarsuskoridoride tähtsus kasvab koos kahepoolse kaubanduse intensiivistumise ja Ukraina ülesehitamisega. Praegu on käimas Musta mere algatuse uuendamine, mida EL täielikult toetab.

3. Selleks et veelgi rohkem **toetada Ukraina majandust ja** Venemaa agressioonist mõjutatud **Ukraina tootjaid**, kehtestas EL meetmed, mis võimaldavad kaubanduse ajutist täielikku liberaliseerimist ja kaubanduse kaitsemeetmete peatamist. Need meetmed kehtivad ühe aasta jooksul kuni 5. juunini 2023 ning nendega toetatakse Ukraina põllumajandustootjaid ning põllumajandus- ja toidutootmissektorit, kui muud eksporditeed on blokeeritud. Mõned liikmesriigid on väljendanud muret, et sellele järgnenud teatavate toodete, eelkõige kodulinnuliha ja munade impordi suurenemine avaldab mõnele ELi tootjale negatiivset mõju. Ukrainast pärit import on suurenenud ka kaupade puhul, mis olid juba tollimaksuvabad, kuid mida ei saa enam teistesse riikidesse eksportida kaubandusembargo ja Musta mere sadamate sulgemise tõttu. Komisjon on võtnud kohustuse jälgida olukorda tähelepanelikult ja anda vajaduse korral nõukogule aru kooskõlas määruse (EL) 2022/870 sätetega.
4. **Vabakaubanduslepingute** mõju, sh kumulatiivset mõju on uuritud ning 2016. aastal algatatud Teadusuuringute Ühiskeskuse ajakohastatud uuringut käimasolevate ja tulevaste kaubanduslääbirääkimiste kumulatiivse majandusliku mõju kohta ELi põllumajandussektorile¹ tutvustati põllumajanduse ja maaelu arengu ministritele ning neid arutati 2021. aasta jaanuaris ja aprillis toimunud mitteametlikel videokonverentsidel.
5. See teema on tihedalt seotud küsimusega, milline **mõju ELile** on vabakaubanduslepingutel, mis on sõlmitud kahe kolmanda riigi vahel, kellega ELil on vabakaubanduslepingud, näiteks Ühendkuningriigi ja Austraalia ning Ühendkuningriigi ja Uus-Meremaa vabakaubanduslepingutel. Liikmesriigid on väljendanud huvi selle vastu, milline on nende lepingute võimalik mõju ELile. Põllumajanduse erikomitee koosolekul esitatud taotlusest lähtuvalt uurima, kas oleks võimalik põhjalikumalt analüüsida selliste lepingute mõju ELile.

¹ [JRC Publications Repository - Cumulative economic impact of trade agreements on EU agriculture \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/11111111-1111-1111-1111-111111111111)

6. Läbirääkimised **Uus-Meremaaga** vabakaubanduslepingu sõlmimiseks viidi lõpule 30. juunil 2022 ning nõukogu peab selle lepingu ratifitseerima ja Euroopa Parlament selle heaks kiitma. Kõnealuse kokkuleppega luuakse ülemaailmne standard, mis hõlmab Pariisi kliimakokkuleppest tulenevaid kohustusi kestliku arengu vallas ning kliimamuutuste leevendamise alase koostöö, toidusüsteemide kestlikkuse ja loomade heaoluga seotud kohustusi. See ei hõlma mitte ainult kaubanduse kestlikkusega seotud küsimusi, vaid on ELi jaoks samuti oluline võrdlusalus suhetes teiste kaubanduspartneritega.
7. Leping **Mercosuriga** sõlmiti 2019. aastal poliitilisel tasandil ja käimas on teksti õiguslik läbivaatamine. Läbirääkimised ajakohastatud vabakaubanduslepingu sõlmimiseks **Mehhikoga** viidi lõpule juba 2018. aasta mais ja läbirääkimised vabakaubanduslepingu sõlmimiseks **Tšiiliga** viidi tehnilisel tasandil lõpule 2021. aasta oktoobris. Nagu president von der Leyen teatas oma 14. septembri 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus, astub komisjon samme nende kahe vabakaubanduslepingu sõlmimiseks ja ratifitseerimiseks.
8. **Indiaga** peetavate vabakaubanduslepingu läbirääkimiste esimene voor toimus New Delhis 27. juunist 1. juulini 2022 ning paralleelselt toimusid läbirääkimised investeringute kaitse ja geograafiliste tähiste üle. Äsja leidis aset ELi ja India vabakaubanduslepingu läbirääkimiste teine voor.
9. Läbirääkimistele **Austraaliaga** on antud uus hoog seoses uue valitsuse valimise ja ülemaailmse poliitilise kontekstiga. ELi ja Austraalia vabakaubanduslepingu üle peetavate läbirääkimiste 13. voor on kavandatud 2022. aasta oktoobrisse.
10. **Kaubandus Ühendkuningriigiga** näib Ühendkuningriigist ELi imporditava kauba osas praegu olevat naasnud Brexiti-eelsele tasemele, samas kui ELi eksport Ühendkuningriiki 2022. aasta esimese kuue kuu jooksul suurenes 2021. aasta tasemega võrreldes 18%.
11. Nõukogu on **kaubanduse ja kestlikkuse läbivaatamist käsitlevate järelduste**² vastuvõtmisel jõudnud viimasesse etappi.

² ST 13241/22 – Eelnõu: nõukogu järeldused kaubanduse ja kestlikkuse läbivaatamise kohta

12. Ukrainas toimuvast sõjast tingituna arutatakse **mitmepoolsel rahvusvahelisel tasandil** jätkuvalt toiduga kindlustatuse küsimust. 2022. aasta saak ELis on ebasoodsate ilmastikutingimuste tõttu tavapärasest veidi väiksem, kuid toiduga kindlustatus liidus ei ole ohus.
13. WTO 12. ministrite konverentsil saavutati mitu rahvusvahelise tähtsusega tulemust. **Ministrite deklaratsioon toiduga kindlustamatusega seotud hädaolukorra meetmete kohta** oli praeguste toiduga kindlustatuse probleemide lahendamisel õigeaegne, rõhutades avatud toiduainete avatud kaubanduse ja toimivate turgude tähtsust ning kutsudes liikmeid üles vältima tarbetuid ekspordipiiranguid. Teine positiivne tulemus põllumajanduse vallas oli **otsus, millega vabastatakse Maailma Toiduprogrammi raames toimuv humanitaareesmärkidel toidu ostmine ekspordipiirangutest**. Sellel otsusel on nii sisuline kui ka poliitiline väärtus. Järgmise, 13. ministrite konverentsi ettevalmistamisel jätkab EL konstruktiivset koostööd teiste WTO liikmetega, et säilitada 12. ministrite konverentsiga saavutatud hoog. Põllumajandus on väga tõenäoliselt 13. ministrite konverentsi üheks põhiteemaks. Läbirääkimistel on vaja uut lähenemisviisi, mis ühelt poolt aitaks liikmetel üle saada aruteludes ette tulnud seisakutest ning teiselt poolt hõlmaks toiduga kindlustatuse, vaesuse, kliima ja keskkonnaga ning samuti kestliku tootmisega seotud pakilisi küsimusi. EL peab vajalikuks jätkata tööd läbipaistvuse suurendamiseks põllumajanduses, eelkõige sellistes valdkondades nagu ekspordipiirangud ja ekspordikonkurents, mis on käimasolevate toiduga kindlustatust käsitlevates arutelude kontekstis väga asjakohased. Lisaks keskendub EL jätkuvalt vajadusele reformida toetusi, millel on kaubandust moonutava mõju. WTO peadirektor korraldab 24. oktoobril 2022 põllumajandusteemalise kinnise istungi, kus käsitletakse edasisi samme põllumajandusläbirääkimistel.
14. Nagu arutati 2022. aasta juunis toimunud põllumajanduse ja kalanduse nõukogu istungil, **võttis komisjon vastu nn vastastikkuse aruande**, mida taotlesid nõukogu ja Euroopa Parlament uue ÜPP vastuvõtmise raames. Oma aruandes määrab komisjon kindlaks kolm tegevusvaldkonda: rahvusvahelised organisatsioonid (eelkõige WTO ja Codex Alimentarius), kahepoolsed kaubanduslepingud ja ELi autonoomsed meetmed. Nõukogu märgib, et EL peaks vajaduse korral kasutama kõiki kolme, et edendada kõrgeid keskkonna- ja loomade heaolu standardeid.

Kokkuvõtvad märkused

15. Neid arenguid silmas pidades oleks nõukogul asjakohane viia läbi arutelu ELi ja kolmandate riikide vaheliste põllumajandusalaste kaubandussuhete suuna üle kahe- ja mitmepoolsel tasandil.
 16. Arvesse tuleb võtta vajadust vältida kaubanduspiiranguid ning kaitsta ELi põllumajanduse kestlikkust ja keskkonnahoidlikkust koostoimes liidu rahvusvaheliste kohustustega ning muude ELi prioriteetide tähtsust, eelkõige seoses kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 seatud eesmärkide ja Pariisi kokkuleppe põhimõtete edendamiseks.
-